

Розділ 1. Історичні, філософські, правові та організаційні проблеми фізичної культури

УДК 796.011.1:061.237

Олена Андрєєва

Концептуальні основи рекреаційно-оздоровчої діяльності різних груп населення

Національний університет фізичного виховання і спорту України (м. Київ)

Постановка наукової проблеми та її значення. Аналіз досліджень цієї проблеми. Науковий статус та суспільне визнання будь-якої науки визначаються рівнем розробки її теоретичних засад, що розкривають та обґрунтовують предмет, мету, функції й закономірності певної науки, її зв'язок із практикою [3]. Рекреаційна діяльність у цьому контексті не є винятком. Накопичений дослідницький матеріал, де інтерес до рекреації розглядається в палітрі політико-економічних, природно-географічних, соціально-психологічних та соціально-педагогічних чинників, які впливають на спосіб і стиль життя, вимагає сучасного наукового переосмислення факторів впливу більш активного залучення до фізичної рекреації різних соціальних груп населення [1, 7–9]. Незважаючи на те, що наразі вченими-теоретиками систематизовано окремі аспекти наукових знань про неї, водночас питання формування цілісної концепції рекреаційної діяльності різних груп населення, взаємозв'язок і взаємозалежність розвитку її основних структурних компонентів у культурно-антропологічному концепті самозбереження людини не було предметом спеціальних досліджень. Відсутність філософсько-інтегративного знання про рекреацію не дає змоги сформувати цілісну наукову концепцію фізичної рекреації, що уможливила б змогу систематизацію загальної картини цього явища в житті людини з урахуванням цілей, мотивів і потреб її життєдіяльності в складних соціально-економічних і природничих умовах України. Викладене обумовлює актуальність дослідження.

Роботу виконано відповідно до теми Зведеного плану НДР у сфері фізичної культури і спорту на 2011–2015 рр. «Удосконалення наукових засад спорту для всіх, фітнесу і рекреації» (номер держреєстрації – 0111U001735) та держбюджетної теми Міністерства освіти і науки України на 2012–2015 рр. «Історичні, теоретико-методологічні засади формування рекреаційної діяльності різних груп населення» (номер держреєстрації – 0112U007808).

Мета дослідження – науково обґрунтувати та розробити концепцію рекреаційно-оздоровчої діяльності для задоволення дозвіллевих потреб різних груп населення.

Методи дослідження – теоретичні: аналіз і систематизація філософської, психолого-педагогічної та науково-методичної літератури, спеціальної літератури з фізичної культури, рекреації й інформаційних ресурсів мережі Інтернет; нормативних і програмно-методичних документів у сфері фізичного виховання, освіти й культури; абстрагування, логіко-теоретичний аналіз, історичний аналіз, контент-аналіз теоретичних і методичних робіт, системний підхід, прогнозування. Теоретичне прогнозування використовували для визначення ймовірності зміни явищ, що вивчаються. Це уможливило виявлення перспектив подальшого розвитку рекреаційної діяльності різних груп населення

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Під час розробки основ ми виходили з того, що концепція (від латин. *conceptio* – розуміння, система, трактування будь-яких явищ, основна точка зору, ідея, провідний задум, конструктивний принцип різних видів діяльності) – представлений у розгорнутому вигляді ідейний і змістовний цілісний, аргументований, послідовний та завершений виклад оригінальної наукової теорії або версії [3]. Зазначені вимоги деталізувались у таких положеннях [6]:

- актуальність – зорієнтованість на розв'язання найбільш важливих проблем організації рекреаційної діяльності різних груп населення;
- прогностичність – відображення в запланованих діях не тільки існуючих, але й майбутніх вимог до організації рекреаційної діяльності, тобто здатність відповідати вимогам та умовам, які змінюються й у яких вона реалізовуватиметься;
- раціональність – вибір таких цілей і способів досягнення, які дають змогу отримати максимальний результат;

- цілісність – забезпечення повноти дій, необхідних для досягнення мети, а також – узгодженість зв'язків між діями;
- контрольованість – можливість оперативно визначити кінцеві й проміжні цілі (очікувані результати), тобто визначити їх таким чином, щоб існував спосіб перевірити реально отримані результати на їх відповідність меті.

Розробляючи концепцію рекреаційно-оздоровчої діяльності різних груп населення, урахували концептуальні підходи. Основу концепції становить синтез різних підходів при домінуванні соціально-культурного підходу. Перша група – підходи, що обумовлюють філософську й змістовну сторони концепції: діалектичний, особистісний, аксіологічний, діяльнісний. Друга – підходи, що визначають процесуальні особливості побудови: синергетичний і соціально-культурний. Досліджуючи концептуальні підходи до рекреаційної діяльності, ми виходили з концепції єдності біологічного й соціального. Третя група – системний підхід.

Діалектичний підхід ґрунтується на засадах діалектики, що тлумачиться як наука про найзагальніші закони розвитку природи, суспільства й мислення. В основі діалектичного підходу лежить філософський метод дослідження природи й суспільства, за допомогою якого можна зрозуміти складний, сповнений суперечностей шлях становлення об'єктивної істини, зв'язок на кожному ступені розвитку науки елементів абсолютного та відносного, усталеного й змінного, переходи від одних форм узагальнення до інших.

Особистісний підхід припускав зміщення акцентів у рекреаційній діяльності на оволодіння знаннями, уміннями, навичками рекреаційної культури, а також розвиток особистісного потенціалу у сфері дозвілля. Пріоритетні завдання в контексті цього підходу припускали не стільки освоєння уявлення про культуру, способи рекреаційної діяльності, скільки розкриття можливостей особистості, її фізичного й психічного потенціалів, здатності орієнтуватися в життєвих обставинах.

Аксіологічний підхід визначає ціннісне ставлення населення до свого здоров'я, формує рекреаційну культуру за допомогою системи цінностей, дозвілля, рекреації, розвитку здоров'язберігальної поведінки. Ціннісне ставлення багато в чому визначає фізичний і психологічний стан особистості, задоволеність та наповненість життям, її змістом, а система цінностей регулює поведінку, визначає мотиваційно-потребову сферу, спрямованість на рекреаційно-оздоровчу діяльність, готовність керуватися нею в проведенні дозвілля.

Діяльнісний підхід органічно пов'язаний із попередніми й передбачає спрямованість на організацію рекреаційно-оздоровчої діяльності, тому що тільки через власну діяльність і досвід людей усвідомлює своє здоров'я як самоцінність, пізнає способи вдосконалення свого фізичного й психічного станів, формує та вдосконалює духовно-моральні, вольові, ціннісно-особистісні якості, ціннісне ставлення до свого здоров'я й суспільства загалом. Формування рекреаційної культури населення будується з урахуванням діяльнісного підходу, для якого характерні такі ознаки: основний акцент робимо на організації різноманітних видів рекреаційно-оздоровчої діяльності; фахівець рекреаційної сфери виступає не лише організатором дозвілля, але й транслятором певної суми знань із культури дозвілля та оздоровлення, пізнавальний матеріал використовуємо як засіб освоєння рекреаційно-оздоровчої діяльності, а не як мету навчання.

Визнаючи значимість теорії провідної діяльності для розуміння механізмів соціалізації особистості, дослідники відзначають, що в реальному житті людина бере участь не в одній, а в достатньо великій кількості різноманітних видів рекреаційної діяльності. На нашу думку, діяльнісний підхід прямо пов'язаний із рекреаційною діяльністю, оскільки вона визначає бажаний результат.

Синергетичний підхід характеризує об'єкт пізнання як вивчення відкритих систем, де систему розглядаємо з позицій самоврядування, самоорганізації, саморозвитку у взаємозв'язках з іншими об'єктами. Цей підхід нам цікавий тим, що він досліджує біологічні й соціальні системи, яким властиві закони синергетизму. Під час формування культури рекреаційної діяльності він виступає важливим компонентом для обґрунтування нашої концепції.

Соціально-культурний підхід є основним і розглядається стосовно фізичної рекреації як інтегративна багатофункціональна сфера діяльності, мета якої – організація раціонального й змістовного дозвілля, задоволення та розвиток культурних й оздоровчих потреб, створення умов для самореалізації кожної особистості, розкриття її здатностей, самовдосконалення в рамках вільного часу.

Системний підхід – це напрям методології наукового дослідження, в основі якого – розгляд складного об'єкта як цілісної безлічі елементів у сукупності відносин та зв'язків між ними, тобто розгляд об'єкта як системи (система – сукупність елементів і зв'язків між ними). Із погляду системного підходу, організм – це система, що має мету свого існування, цільову функцію, яка складається з

менш складних підсистем. Системний підхід – це дослідницький підхід, при якому будь-яка система (об'єкт) розглядається як сукупність взаємозалежних елементів (компонентів), що має вихід (ціль), вхід (ресурси), зв'язок із зовнішнім середовищем і зворотний зв'язок [4, 5]. Сутність системного підходу в рекреації полягає в тому, що основні проблеми вивчалися в розвитку, взаємозв'язку й взаємобумовленості, учення про комплексний вплив на людину єдиної системи рекреації, що забезпечує розширене відтворення психофізичного стану, інтелектуальних і продуктивних сил. Такий підхід уможливив представлення рекреаційної діяльності в динаміці її розвитку та становлення.

Слід указати низку концептуальних підходів, якими потрібно керуватися під час реалізації системного підходу, який застосовано в суміжних галузях знань [4, 5], у фізичній рекреації:

Системно-цільовий концептуальний підхід уможливлює наукове визначення цілей фізичної рекреації для різного континенту населення. Системно-ресурсний концептуальний підхід дає змогу виявити ресурси, необхідні для реалізації мети фізичної рекреації різних груп населення. Системно-елементний концептуальний підхід полягає в обов'язковому обліку всіх факторів, що визначають характер і спрямованість заходів фізичної рекреації. Системно-інтеграційний концептуальний підхід уможливлює аналіз елементів системи фізичної рекреації та їх взаємозв'язків у межах конкретної організаційної структури (навчальні заклади, дитячі оздоровчі табори відпочинку, фізкультурно-оздоровчі клуби, фітнес-центри). Системно-еволюційний концептуальний підхід полягає у визначенні й обліку характеру процесу фізичної рекреації осіб різного віку та заснований на етапності й наступності проведених заходів, з'ясуванні критеріїв ефективності рекреаційно-оздоровчих програм. Системно-комунікаційний концептуальний підхід – виявлення зовнішніх зв'язків певного об'єкта з іншими, тобто його зв'язків із навколишнім середовищем, що є підставою того, щоб розглядати організм як єдине ціле й водночас – як підсистему для вищих рівнів. Вищими рівнями стосовно осіб різного віку вважаються соціальне середовище, вплив екологічної обстановки на організм тих, хто займається, специфіка професійної діяльності, особливості способу життя. Системно-функціональний концептуальний підхід забезпечує виявлення факторів, які лімітують залучення населення до регулярних фізкультурно-оздоровчих та рекреаційних занять. Застосування системної методології у фізичній рекреації різних груп населення сприяє оптимізації дослідницьких підходів, забезпечуючи їм необхідну всебічність, послідовність, планомірність.

У роботі обгрунтовано концептуальні засади активної рекреаційної діяльності, що містять мету, завдання, основні та спеціальні принципи, соціально-педагогічні умови, концептуальні підходи (рис. 1). Метою розробленої концепції є визначення теоретико-методологічних і технологічних засад рекреаційно-оздоровчої діяльності різних груп населення.

Виходячи з мети концепції, основними завданнями є такі: визначення змісту понятійно-категоріального апарату фізичної рекреації; удосконалення класифікації рекреаційно-оздоровчої діяльності; розробка; обгрунтування й експериментальна перевірка технології проектування рекреаційно-оздоровчої діяльності задля задоволення дозвіллевих потреб різних груп населення. Вивчення спеціальної науково-методичної літератури та її логічний аналіз дали змогу окреслити й адаптувати до сучасного процесу фізичної рекреації різних груп населення загальні та спеціальні принципи. Розробляючи концепції рекреаційно-оздоровчої діяльності, ми використовували принципи теорії й методики фізичного виховання, культурно-дозвіллевої діяльності, основними з яких є такі [1; 2; 8; 9]:

- системність як цілеспрямована, системна організація рекреаційної діяльності з метою раціонального використання вільного часу, розвитку соціальної активності та індивідуальної ініціативи людини, відволікання її від асоціальної поведінки;
- добровільність як певна незалежність дозвілля, відсутність регламентації з боку держави й інших структур, вільний вибір людиною дозвіллевих занять;
- доступність та якість рекреаційних послуг як задоволення потреб і запитів клієнтів фізкультурно-оздоровчого клубу, систематичне вивчення їхніх бажань, прогнозування розвитку дозвіллевої сфери;
- відповідність дозвіллевих послуг місцевим умовам (соціально-демографічним, економічним, культурно-освітнім, політичним, практичній діяльності людини);
- принцип інтересу (зацікавленість) – цей принцип урахує інтереси особистості, їх задоволення, формує нові духовні цінності та пробуджує нові потреби й запити людини;
- принцип ієрархічності: потреби, мета, цінності завжди вибудовуються (або можуть бути вибудовані) у певній ієрархії, мають стійкий (нехай у певних тимчасових межах) порядок переваг;
- послідовність: на зміну вдоволеної потреби або досягнутої мети приходять інша; більш «високі» потреби виникають на базі задоволення більш «низьких» і т. д.;

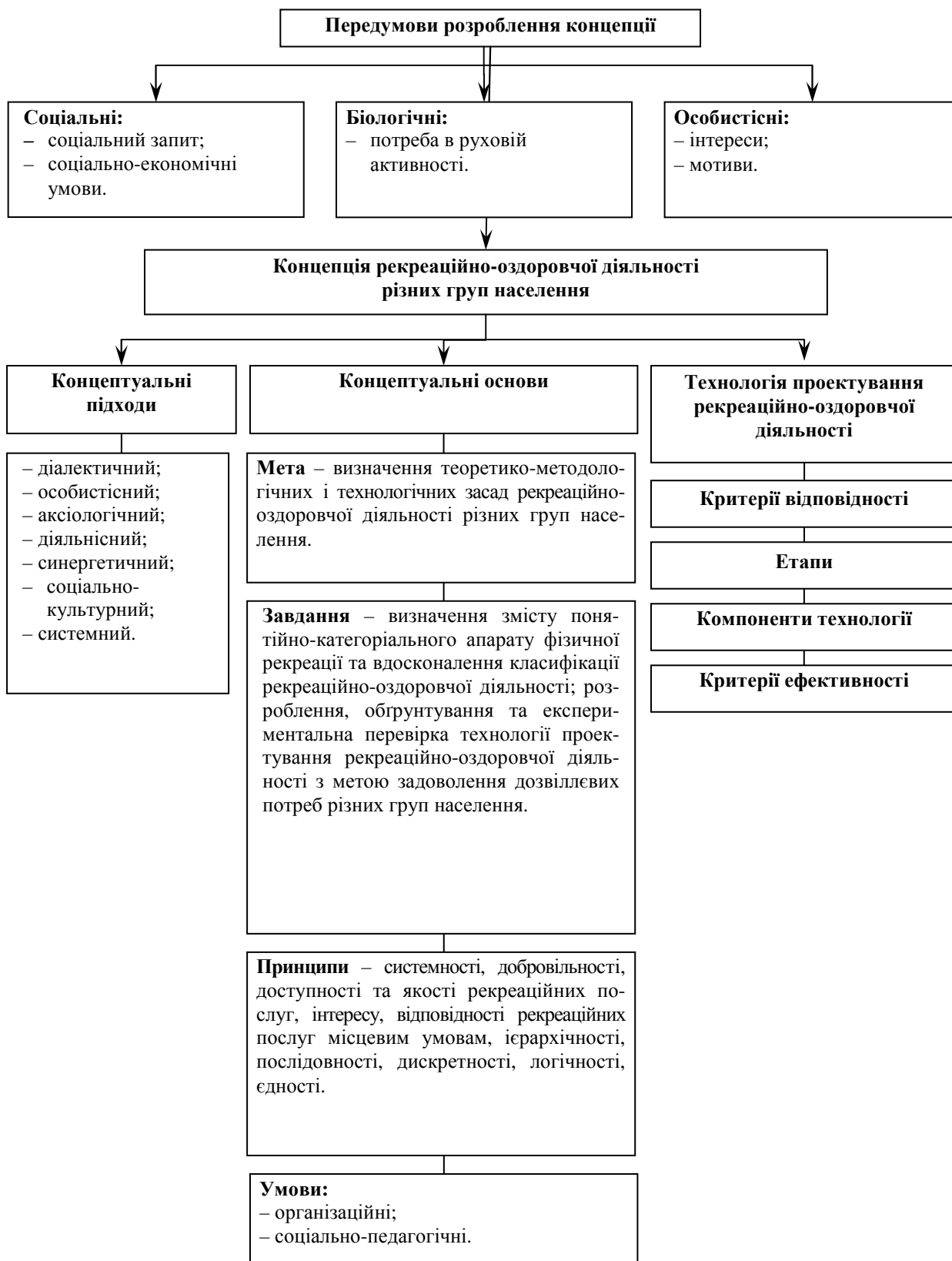

Рис. 1 Концепція рекреаційно-оздоровчої діяльності різних груп населення

- принцип дискретності: завжди можна об'єктивно зафіксувати межі певних етапів у процесі задоволення потреб або досягнення цілей і цінностей;
- логічність: попередній етап задоволення або досягнення потреби повинен логічно не суперечити сьогоденню;

- порівнянність: завжди можна сказати, яка із двох потреб (цілей тощо) «сильніша», «вища»;
- принцип рівності всіх суб'єктів рекреаційної діяльності;
- принцип єдності змістовних, методичних й організаційних аспектів рекреаційної діяльності, що припускає їх поєднання та взаємозв'язок у процесі формування властивостей особистості;
- принцип міждисциплінарного зв'язку фізичної рекреації як виду фізичної культури з профільюючими дисциплінами навчального плану підготовки майбутніх фахівців;
- принцип пролонгації навичок різних груп населення (школярів, студентів) в організації фізичної рекреації і їхніх звичок до самостійної дозвілєвої рухової активності й ведення здорового способу життя в подальшому (після закінчення навчання).

Охарактеризовані вище принципи в нашому дослідженні застосовувались у тісному взаємозв'язку, створюючи цілісну єдність і систему. Реалізація одного принципу пов'язувалась із реалізацією інших. Як цілісна система рекреаційна діяльність має відповідну структуру, елементи якої функціонують відповідно до її загального призначення, підкоряючись при цьому певним принципам та об'єктивним закономірностям суспільного розвитку.

Крім того, концепція включала реалізацію організаційно-педагогічних умов, спрямованих на оптимізацію рекреаційної діяльності, що будувалися на основі наступних положень, апробованих у попередніх наукових дослідженнях, здійснених під нашим керівництвом [7; 10]: формування й розвиток стійкої мотивації (потреби) до занять фізичними вправами; формування цієї потреби за допомогою фізичних вправ, які найбільш подобаються; виключення стресових ситуацій на заняттях фізичними вправами; використання багатоваріантних форм, засобів і методів у процесі занять; складання гнучкого графіка проведення занять із пріоритетним використанням рекреаційно-оздоровчої діяльності з урахуванням психофізичного стану тих, хто займається; особистісно орієнтований підхід; використання широкого комплексу вправ, спрямованих на гармонійний розвиток усіх з урахуванням морфофункціональних і психофізичних особливостей розвитку організму в онтогенезі; діагностика рівня фізичного розвитку й фізичної підготовленості; наявність об'єктивних можливостей для забезпечення занять рекреаційної спрямованості.

Запропонована концепція також містила практичний складник – технологію проектування рекреаційно-оздоровчої діяльності. Узагальнюючи дані різних авторів, наведемо перелік критеріїв, яким повинна задовольняти технологія проектування рекреаційної діяльності: наукової обґрунтованості; професійної компетентності суб'єктів педагогічного процесу; системності та структурності. Рекреаційна діяльність повинна являти собою цілісний і послідовний процес, елементи якого взаємозалежні, взаємозумовлені; економічності й ефективності – гарантованого досягнення запланованих результатів рекреаційної діяльності при оптимальному рівні ресурсного забезпечення; керованості – можливості внесення необхідних змін, варіювання засобами та методами тренування, параметрами навантаження й відпочинку задля поточної та етапної корекції процесу й досягнутих результатів занять; відтворюваності – можливості тиражування (повторного відтворення) технології проектування іншими суб'єктами педагогічної діяльності.

Ураховуючи викладені вище теоретичне обґрунтування й практичний досвід, ми запропонували технологію проектування рекреаційно-оздоровчої діяльності різних груп населення, що передбачає декілька етапів: підготовчий, основний та завершальний. Процес проектування рекреаційно-оздоровчої діяльності – складний і багаторівневий за своєю структурою, у ньому реалізуються зв'язки між його етапами. За визначенням учених, процес проектування – це основний спосіб здійснення (реалізації) інноваційної діяльності, фактор її ефективності та продуктивності. Проектна діяльність дає змогу прогнозувати інноваційний процес на якісно новому рівні, оцінити його переваги й недоліки, внести корективи.

Висновки. Для підвищення ефективності залучення населення до занять руховою активністю та задоволення їхніх рекреаційних потреб розроблено концепцію рекреаційно-оздоровчої діяльності різних груп населення, що є системою поглядів на теоретико-методологічні й технологічні засади вказаної діяльності та складається з теоретичного й практичного складників. Перший містить діалектичний, особистісний, аксіологічний, діяльнісний, синергетичний, соціально-культурний, системний підходи, що покладено в основу мети, завдань, принципів та умов її реалізації. Практичний компонент уключає технологію проектування рекреаційно-оздоровчої діяльності, що передбачала експериментально обґрунтовані форми, засоби й методи рекреаційно-оздоровчої діяльності різних груп населення; ураховує принципи проектування, педагогічні умови ефективної реалізації її змісту в навчальних закладах, оздоровчих таборах відпочинку, фізкультурно-оздоровчих клубах.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі полягатимуть в оцінці ефективності запропонованої концепції рекреаційно-оздоровчої діяльності різних груп населення.

Джерела та література

1. Андреева О. В. Технология разработки рекреационно-оздоровчих программ у літньому оздоровчому таборі / О. В. Андреева, А. В. Гакман // Слобожанський науково-спортивний вісник. – 2011. – № 4. – С. 216–220.
2. Величко В. В. Організація рекреаційних послуг : [навч. посіб.] / В. В. Величко ; Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Х. : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2013. – 202 с.
3. Кикель П. В. Краткий энциклопедический словарь философских терминов / П. В. Кикель, Э. М. Сороко. – Минск : БГПУ, 2006. – 266 с.
4. Лазарева Е. Б. Концептуальные подходы к организации процесса физической реабилитации при хирургическом лечении вертеброгенной патологии / Елена Лазарева // Молода спорт. наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. – Вип. 16 : у 4-х т. – Т. 3. – Львів : НФВ «Українські технології», 2012. – С. 134–139.
5. Медведев А. С. Основы медицинской реабилитологии / А. С. Медведев. – Минск : Беларус. навука, 2010. – 435 с.
6. Пангелова Н. Є. Теоретико-методичні засади формування гармонійно розвиненої особистості дитини в процесі фізичного виховання : дис. на здобуття наук. ступеня д-ра фіз. вих. : 24.00.02 – Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення / Н. Є. Пангелова. – К. : НУФВСУ, 2014. – 445 с.
7. Пацалюк К. Г. Соціально-педагогічні умови рекреаційної діяльності фізкультурно-оздоровчих боулінг-клубів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. фіз. вих. 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення / К. Г. Пацалюк. – К. : НУФВСК, 2012. – 22 с.
8. Петрова І. В. Проектування в соціально-культурній сфері : навч. посіб. / І. В. Петрова. – К. : Вид-во КНУКіМ, 2007. – 372 с.
9. Теорія і методика фізичного виховання : у 2-х т. / [за ред. Т. Ю. Круцевич]. – Т.1 : Загальні основи теорії і методики фізичного виховання. – К. : Олімп. л-ра, 2008. – 391 с.
10. Чернявський М. Рекреаційно-оздоровчі технології у процесі фізичного виховання молодших школярів / М. Чернявський, О. Андреева // Теорія і методика фіз. виховання і спорту. – 2007. – № 3. – С. 30–33.

Анотації

У статті теоретично обґрунтовано концепцію рекреаційно-оздоровчої діяльності різних груп населення для ефективнішого розв'язання завдань залучення населення до регулярних рекреаційно-оздоровчих програм, що ґрунтується на методології системного підходу, у якому основні проблеми розглядалися в розвитку, взаємозв'язку й взаємозумовленості, учення про комплексний вплив на людину єдиної системи рекреації, що забезпечує розширене відтворення психофізичного стану, інтелектуальних і продуктивних сил. Розроблена концепція рекреаційно-оздоровчої діяльності різних груп населення включає теоретичний та практичний складники. В основі першого – діалектичний, особистісний, аксіологічний, діяльнісний, синергетичний, соціально-культурний, системний підходи, що лягло в основу мети, завдань, принципів й умов їх реалізації. Практичний складник включає технологію проектування рекреаційно-оздоровчої діяльності.

Ключові слова: *концепція, рекреаційно-оздоровча діяльність, концептуальні підходи, концептуальні основи, технологія проектування, групи населення*

Елена Андреева. Концептуальные основы рекреационно-оздоровительной деятельности разных групп населения. *В статье теоретически обоснована концепция рекреационно-оздоровительной деятельности разных групп населения для более эффективного решения задач привлечения населения к регулярным рекреационно-оздоровительным программам, основанная на методологии системного подхода, в котором основные проблемы рассматривались в развитии, взаимосвязи и взаимообусловленности, учение о комплексном воздействии на человека единой системы рекреации, что обеспечивает расширенное воспроизводство психофизического состояния, интеллектуальных и производительных сил. Разработана концепция рекреационно-оздоровительной деятельности различных групп населения включает теоретическую и практическую составляющие. В основе первой – диалектический, личностный, аксиологический, деятельностный, синергетический, социально-культурный, системный подходы, что легло в основу цели, задач, принципов и условий их реализации. Практическая составляющая включает технологию проектирования рекреационно-оздоровительной деятельности.*

Ключевые слова: *концепция, рекреационно-оздоровительная деятельность, концептуальные подходы, концептуальные основы, технология проектирования, группы населения*

Elena Andreeva. Conceptual Bases of Entertainment and Recreational Activities of Different Population Groups. *The paper provides theoretical substantiation to the concept of recreational and health promoting activity of different population groups to attract people to the regular recreational and wellness programs. The concept is based on the methodology of systematic approach in which main issues were considered in development, interrelationship and mutual dependence, and on the views about the complex impact of the integrated system of recreation on a human which provides expanded renewal of psychophysical state, intellectual and productive forces. The developed concept of recreation and health promoting activity of different population groups includes theoretical and practical components. The theoretical component of the concept is based on dialectical, personal, axiological, activity, synergistic, socio-cultural, and systemic approaches, which form solid basis for setting the goals, and tasks, and defining the principles*

and conditions for their accomplishment. Practical component involves technology for designing recreational and health promoting activity.

Key words: concept, recreational and health-related activities, conceptual approaches, conceptual provision, technology of designing, population groups.

УДК 796.01

Sergey Afanasyev

Particularities of Vegetative Regulation and Adaptation Capabilities of Preliminary School Children with Hearing Function Disorder

Dnepropetrovsk state institute of physical culture and sport (Dnepropetrovsk)

Topicality. Hearing disorder is one of mostly wide spread defects of hear perception, which offers negative impact on child speech formation, as well as his psychological and physical development, and lead to disability [1].

According to World Health Organization (WHO) information, more than 5 % world people (360 millions people) suffer in disabling hear missing, moreover, 32 millions of them are children, and, according to WHO prognosis, quantity of such patients will increase by 2020 on 30 %. [2]. High indexes of hearing disorder spreading for children are typical for many European countries: deaf children are presented with frequency 1:500 in England, during screening investigation of pupils in Sweden, it was estimated that 2,9 % of children has severe hearing decline [1]. It is evaluated that in Ukraine, 300 thousands of children has hearing disorder, who needs hear prosthesis, 11 thousands of them are completely deaf [3].

Rehabilitation of children with hearing limitations posturizes difficult, multidimensional task, due to the fact that such children have own distinguishing particularities of physical, as well as functional and psychological development [4; 10]. Hearing disorder in childhood are not infrequently combined with chronic system and organ disease, behavioural and adaptation disorders, decrease of motion activity, posture and coordination deviation [5; 6; 9; 13; 14].

One of the crucial periods of children development is preliminary school age. According to Ivakhnenko A., development of psychomotor function is going slowly in deaf children of preliminary school age, than in children with normal hearing of the same age [6]. It was proved by Santashova O. investigations the correlation between motor and cognitive area development for preliminary school pupils [5]. Detected changes are vital for development of speech, cognitive and social skills, what determines paramount importance of timely and objectively grounded rehabilitation.

Adaptive reaction formation for inadequate environment conditions and stress-causing factors remains the key basic direction in development of rehabilitation technology for children with hearing [1; 8]. It is known, that main part in formation of adaptation processes and internal homeostasis impact, as well as in pathogenesis of any condition belongs to vegetative nervous system (VNS). Subsequently, vegetative status evaluation becomes important criteria for rehabilitation tactic planning, which presents function direction of VNS, as integral regulating system of child's organism. However, Vegetative status problem in preliminary school children with hearing disorders, its conjugation with heart-vascular system adaptation potential, as key chain in building of rehabilitation programme, is described in literature inadequately.

Aim. To explore vegetative status of preliminary school children with hearing disorders and connected with it heart-vascular system adaptation capabilities.

Materials and Methods. We analyzed 42 pupils results aged between 7 and 10 ($8,3 \pm 0,2$) years old, among them 22 girls and 20 boys with hearing disorder.

Vegetative tonus was estimated by integral hemodynamic index or vegetative index of Kerdo (VIK) [11; 12]. Income data for its calculation were elementary hemodynamic parameters such as heart rate (HR) and arterial pressure (AP) [12].

Functional status of VNS was assessed by variation pulsometry (VP) indexes, which was provided by automatic diagnostic system «Cardio+» (SPE «Metecol», Ukraine), which use is respected to international recognised standards of AAMI (Association for the Advancement of Medical Instrumentation).